

ЯКИМЧУК Олег Феодосійович

кандидат наук з державного управління,
керівник групи розрахунків відділу бізнес-систем
ТОВ «Рівненська обласна енергопостачальна компанія», Україна,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0960-8835>
email: ieeer@ieeer.top

МАТІЙЧУК Любомир Павлович

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри комп'ютерних наук,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6701-4683>
e-mail: mlpstat@gmail.com

ШАБАЛА Олександр Петрович

аспірант кафедри економіки і торгівлі,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна,
ORCID: 0000-0003-0928-8787
email: alexs811110@gmail.com

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН БІЗНЕСУ І ВЛАДИ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Організація партнерських відносин між державою і бізнесом у сфері енергетичної безпеки України вимагає комплексного підходу, заснованого на спільній відповідальності, прозорості, взаємовигідному співробітництві та інноваційному розвитку. Основними принципами взаємодії держави й бізнесу у сфері енергетичної безпеки є принцип спільної відповідальності; принцип прозорості й відкритості; принцип взаємовигідного співробітництва; принцип сталого розвитку; принцип інноваційності; принцип правової регуляції; принцип кібербезпеки; принцип адаптивності. Впровадження зазначених принципів забезпечить стійкість енергетичної системи країни, сприятиме залученню інвестицій у сферу відновлюваної енергетики та підвищенню національної безпеки в цілому. Кожна країна напрацювала власні підходи до організації партнерства між бізнесом і владою у сфері енергетичної безпеки, має свої особливості в управлінні енергетичною галуззю, залежно від політичних, економічних і географічних факторів. Наскільки успішно фірми зуміють об'єднати зусилля з державою та громадськими організаціями у формуванні активної стратегії соціального розвитку, настільки будуть залежати і конкурентоспроможність, і ефективність самого бізнесу. Окремі держави поступово втрачають здатність незалежно формувати внутрішню соціально-економічну політику, поступаючись місцем транснаціональним корпораціям.

Мета. Метою даного дослідження є формування системи принципів ефективного партнерства бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України на основі методології розвинутих країн світу.

Матеріали і методи. Методологія даного дослідження базується на комплексному підході, який охоплює теоретичні та практичні аспекти взаємодії бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України. Для досягнення цілей дослідження було використано низку методів, що дозволяють розглянути партнерські відносини між державним і приватним секторами на різних рівнях, а також дослідити їх вплив на енергетичну безпеку країни.

Результати. Основними принципами взаємодії держави й бізнесу у сфері енергетичної безпеки є принцип спільної відповідальності; принцип прозорості й відкритості; принцип взаємовигідного співробітництва; принцип сталого розвитку; принцип інноваційності; принцип правової регуляції; принцип кібербезпеки; принцип адаптивності. Першим етапом

дослідження стало опрацювання існуючих теорій та концепцій з питань енергетичної безпеки, а також взаємодії між бізнесом і державою в економічних і соціальних процесах. Важливим аспектом цього етапу є аналіз нормативно-правової бази України, яка регулює питання енергетики та партнерських відносин між державним і приватним секторами. Увага була приділена таким нормативним документам, як «Закон України про енергетику», а також міжнародним угодам та стандартам, які впливають на енергетичний сектор України.

Теоретичний аналіз також охопив вивчення наукових робіт вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань енергетичної безпеки, моделі державно-приватного партнерства (ДПП) у різних країнах та їх ефективність у контексті енергетичних стратегій.

Застосування системного підходу дозволило розглядати енергетичну безпеку як багатофакторний процес, що охоплює політичні, економічні, технічні та екологічні аспекти. Цей підхід сприяв виявленню основних елементів енергетичної безпеки та взаємодії бізнесу і влади, які впливають на розвиток енергетичної сфери. Системний аналіз дав змогу розглянути енергетичну безпеку України як складову національної безпеки, а також оцінити роль партнерства між державою і бізнесом у цьому процесі. Зокрема, було проведено аналіз енергетичних загроз, можливих сценаріїв розвитку енергетичного сектору України та потенційних шляхів їх подолання через співпрацю держави і приватного сектору.

Для аналізу реальних прикладів партнерства між бізнесом і державою у сфері енергетичної безпеки України було використано емпіричні дані. Зокрема, проведено аналіз успішних проектів ДПП в енергетичній сфері, таких як будівництво та модернізація енергетичної інфраструктури, впровадження відновлюваних джерел енергії та підвищення енергоефективності.

Для оцінки ефективності партнерських відносин між бізнесом і владою було використано метод порівняльного аналізу. Зокрема, було проаналізовано досвід країн Європейського Союзу у сфері організації партнерства в енергетичній сфері. Особливу увагу приділено країнам, які мають подібні до України умови, такі як Польща та Литва, а також їхні моделі співпраці між державними структурами та бізнесом для забезпечення енергетичної незалежності. Порівняння дозволило виокремити ключові аспекти успішного партнерства та виявити основні проблеми, які стоять на шляху реалізації ефективних ДПП в Україні, зокрема, питання корупції, бюрократії та відсутності чітких механізмів контролю за реалізацією проектів.

Перспективи. Зміцнення енергетичної безпеки передбачає ефективне партнерство між державою й бізнесом, оскільки обидві сторони відіграють ключову роль у розробці, впровадженні та підтримці інфраструктури й стратегій, необхідних для забезпечення стабільних енергетичних поставок і підвищення стійкості енергетичної системи. У цьому контексті важливо визначити основні принципи організації партнерських відносин між владою і бізнесом для досягнення енергетичної безпеки.

Ключові слова: принципи, заходи енергетичної безпеки, енергоефективність, аналіз витрат, сталий розвиток.

JEL classification: G11; L60; M21

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.135.144>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Зміцнення енергетичної безпеки передбачає ефективне партнерство між державою й бізнесом, оскільки обидві сторони відіграють ключову роль у розробці, впровадженні та підтримці інфраструктури й стратегій, необхідних для забезпечення стабільних енергетичних поставок і

підвищення стійкості енергетичної системи. У цьому контексті важливо визначити основні принципи організації партнерських відносин між владою і бізнесом для досягнення енергетичної безпеки.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Погляди вітчизняних і зарубіжних вчених щодо принципів партнерства бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки ризують залежно

від їхнього наукового підходу, сфери досліджень та практичного досвіду. Чисельна кількість науковців наголошують на важливості впровадження принципів сталого розвитку (V. V.Vavryk, O. I.Boyko,) [3]; A. Y. Yakymchuk [4]. Інші (K. Chyong, P. Noël) наголошують на необхідності впровадження відновлюваних джерел енергії [1]. Науковці K.Bannikova, D.Shashyn визнають, що інвестиції у відновлювані джерела енергії мають ключове значення [2]. N. Khrushch, A.Oliyarnik наголошують на важливості підвищення енергоефективності і модернізації промислових об'єктів та житлового фонду, впровадження енергоефективних технологій є важливими напрямками для інвестицій [5].

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Стаття присвячена дослідженню принципів організації партнерських відносин бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основним завданням даного дослідження є формування системи принципів ефективного партнерства бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України на основі методології розвинутих країн світу.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Центральним принципом взаємодії держави та бізнесу у сфері енергетичної безпеки є принцип спільної відповідальності. Це означає, що як держава, так і приватний сектор мають однакову відповідальність за розробку стратегій, управління ризиками та впровадження інноваційних рішень у сфері енергетики. Державний сектор забезпечує нормативно-правову базу, яка регулює енергетичний ринок, тоді як бізнес-структури виконують функції інвесторів і операторів інфраструктури. Спільна відповідальність також включає партнерське реагування на кризи та надзвичайні ситуації, пов'язані з енергетичною безпекою, такі як дефіцит

енергії, загрози кібербезпеки або природні катастрофи.

Принцип прозорості та відкритості. Прозорість є критично важливим фактором для створення ефективного партнерства між бізнесом і державою у сфері енергетичної безпеки. Цей принцип передбачає відкритість інформації щодо стратегій, планів та ініціатив як з боку держави, так і з боку приватних компаній. Прозорість забезпечує довіру між партнерами, сприяє зменшенню корупційних ризиків і стимулює ефективність у реалізації проєктів. Важливим елементом прозорості є регулярна публікація звітів про досягнення в галузі енергетичної безпеки, а також доступ громадськості до інформації про енергетичні проєкти, включаючи їх екологічні та соціальні наслідки.

Принцип взаємовигідного співробітництва. Взаємовигідне співробітництво передбачає, що держава і бізнес мають спільну мету — забезпечення енергетичної безпеки та стійкості енергетичної системи України. Проте їх інтереси можуть бути різними: держава прагне забезпечити стабільність постачання енергії, підтримати інновації і розвиток, тоді як бізнес зосереджений на максимізації прибутку. Принцип взаємовигодності передбачає баланс між цими інтересами через створення механізмів довготривалих партнерств, таких як державні програми стимулювання інвестицій у галузь відновлюваної енергетики, угоди про державно-приватне партнерство та сприяння залученню іноземних інвестицій.

Принцип сталого розвитку. Енергетична безпека України не може бути досягнута без урахування принципу сталого розвитку, який спрямований на екологічно збалансований розвиток енергетичної інфраструктури. Це включає поступовий перехід до відновлюваних джерел енергії, зменшення викидів вуглецю та впровадження енергоефективних технологій. Держава повинна стимулювати бізнес інвестувати в екологічні проєкти, забезпечуючи податкові пільги, гранти або субсидії для підприємств, які розвивають чисті джерела енергії. Принцип сталого розвитку також передбачає відповідальне використання природних ресурсів, зокрема, через зменшення залежності від імпорту викопного палива та розвиток власних ресурсів.

Принцип інноваційності. Сучасні виклики у сфері енергетичної безпеки вимагають постійного впровадження інноваційних рішень. Принцип інноваційності означає, що партнерство між бізнесом і державою повинно стимулювати дослідження та розробки нових технологій у сфері енергетики. Це може включати підтримку стартапів, що працюють у сфері «зеленої» енергетики, впровадження інтелектуальних систем управління енергетичними мережами, а також розробку технологій для зберігання енергії. Для досягнення цієї мети держава має створити сприятливі умови для наукових досліджень та технологічного розвитку, забезпечуючи фінансову підтримку та сприяючи обміну знаннями між дослідницькими інститутами та бізнесом.

Принцип правової регуляції. Ефективне функціонування енергетичного сектору в умовах ринкової економіки потребує чіткого правового регулювання, що включає встановлення чітких правил для всіх учасників ринку. Державна влада повинна забезпечувати стабільність нормативно-правової бази, яка сприятиме як залученню інвестицій, так і ефективному функціонуванню енергетичних компаній. Правова регуляція також повинна охоплювати питання безпеки енергетичних об'єктів, захисту критичної інфраструктури та екологічних стандартів. З боку бізнесу важливо дотримуватися встановлених правил і стандартів, зокрема тих, що стосуються екологічних вимог, якості послуг і захисту прав споживачів.

Принцип кібербезпеки. Одним із новітніх викликів у сфері енергетичної безпеки є зростання загроз кібернетичних атак на енергетичні мережі. Принцип кібербезпеки вимагає від бізнесу та держави координації зусиль щодо захисту критичної енергетичної інфраструктури від кіберзагроз. Це включає впровадження сучасних технологій кіберзахисту, створення спеціалізованих центрів моніторингу та реагування на кіберінциденти, а також постійну навчальну та інформаційну підтримку персоналу. Особливу роль у реалізації цього принципу відіграють державні органи, які повинні регулювати питання кібербезпеки через створення відповідної нормативно-правової бази, а також міжнародні партнерства.

Принцип адаптивності. Енергетичний сектор є динамічним і залежить від зовнішніх факторів, таких як глобальні ціни на енергоносії, міжнародна політика та технологічні інновації. Принцип адаптивності вимагає від держави та бізнесу гнучкості в прийнятті рішень і швидкого реагування на зміни. Це включає постійне оновлення стратегій енергетичної безпеки, зокрема, з урахуванням нових викликів і ризиків, таких як зміни клімату чи конфлікти на міжнародній арені. Державна політика повинна бути гнучкою та передбачати можливість внесення змін до нормативно-правової бази, зокрема для підтримки новітніх технологій та енергетичних проєктів, що з'являються на ринку.

Автором узагальнено порівняльну таблицю принципів організації партнерських відносин між бізнесом і владою у сфері енергетичної безпеки в різних країнах (табл. 1).

Ця таблиця відображає ключові підходи різних країн до організації партнерства між бізнесом і владою у сфері енергетичної безпеки. Кожна країна має свої особливості в управлінні енергетичною галуззю, залежно від політичних, економічних і географічних факторів.

Наскільки успішно фірми зуміють об'єднати зусилля з державою та громадськими організаціями у формуванні активної стратегії соціального розвитку, настільки будуть залежати і конкурентоспроможність, і ефективність самого бізнесу. Окремі держави поступово втрачають здатність незалежно формувати внутрішню соціально-економічну політику, поступаючись місцем транснаціональним корпораціям.

Результатом цього стала інституціоналізація концепції соціальної відповідальності. На рівні країн її найбільш яскравими прикладами є введення посади Міністра з корпоративної соціальної відповідальності у Великобританії, прийняття закону Сарбанеса-Окслі в США, розробка кодексів корпоративної поведінки, розрахунок спеціальних індексів стійкого зростання, впровадження критеріїв корпоративної соціальної відповідальності, при оцінці інвестиційних рейтингів компанії тощо [1; 5; 13]. До числа найбільших міжнародних інститутів відносять: Міжнародну раду бізнесу за сталий розвиток, що об'єднує понад сто найбільших транснаціональних корпорацій; Європейська декларація бізнесу проти

соціальної ізоляції; Глобальний компакт, розроблений під керівництвом ООН, учасниками якого є сотні великих компаній; низка провідних профспілкових об'єднань,

правозахисних й екологічних організацій; ініціатива корпоративного Всесвітнього економічного форуму та ін.

Таблиця 1.

Принципи організації партнерських відносин між бізнесом і владою у сфері енергетичної безпеки в різних країнах

Принцип	Україна	США	Німеччина	Норвегія	Китай
Спільна відповідальність	Держава і бізнес відпо-відальні за енергетичну безпеку.	Спільні зусилля через приватизацію та регулювання.	Великий акцент на державних і приватних партнерствах.	Держава співпрацює з великими нафтогазовими компаніями.	Централізована роль держави, але з залучен-ням приватних компаній.
Прозо-рість та від-критість	Відкритість інформації та публічність рішень.	Обов'язкове звітування та прозорість у державних тендерах.	Строгі прави-ла щодо від-критих даних та екологічної прозорості.	Високий рівень прозорості у видобувних галузях.	Часткова прозорість з державним контролем над стратегічними ресурсами.
Взаємо-вигідне співро-бітництво	Стимулюван-ня приватних інвестицій у енергетику.	Великий вплив приват-ного сектору через держа-вно-приватні проекти.	Держава підтримує бізнес інвестиціями та пільгами.	Державні інвестиції в партнерстві з приватними компаніями.	Держава координує, бізнес підтри-мує реалізацію проектів.
Сталий розвиток	Перехід до "зеленої" енергетики та зменшення викидів.	Стимулюван-ня відновлю-ваних джерел енергії, зокре-ма вітрової та сонячної.	Великий ак-цент на сталих енергоресурс-сах (вітрова та сонячна енергія).	Наголос на екологічних стандартах при видобутку нафти та газу.	Інвестиції в "зе-лену" енергети-ку, але зберігає-ться акцент на традиційних ресурсах.
Іннова-ційність	Підтримка нових техно-логій та стар-тапів у сфері енергетики.	Інвестиції в технології зберігання енергії, електромобілі.	Сприяння науково-дос-лідним проек-там у сфері енергоефективно-сті.	Інновації у видобутку нафти та газу, а також у відновлюваній енергетиці.	Підтримка технологічного прогресу у відновлюваній енергетиці.
Правова регуляція	Чіткі правила для інвесто-рів, захист критичної ін-фраструктури.	Регуляція через федеральні та державні органи.	Сувора регу-ляція енерге-тичного ринку та захист споживачів.	Строгі правила щодо видобутку природних ресурсів.	Державний контроль і цен-тралізоване ре-гулювання ене-ргетичного сектору.
Кібер-безпека	Захист енергетичної інфраструктури від кіберзагроз.	Інтенсивне впровадження кібербезпеки в енергетиці.	Високий рівень уваги до кіберзахисту енергетичних мереж.	Системи кіберзахисту для нафтогазових компаній.	Державний моніторинг та впровадження систем кібербезпеки.
Адап-тивність	Гнучкість до змін на міжнародних енергетичних ринках.	Швидка адаптація до ринкових та технологічних змін.	Регулярні ко-ригування енергетичної політики згід-но з новими викликами.	Гнучка політика в контексті змін ринку нафти та газу.	Стратегічна гнучкість з урахуванням зовнішніх і внутрішніх викликів.

Джерело: складено за [1; 2; 3; 5; 7; 10; 11].

Нині критерієм соціально відповідальної поведінки бізнесу є наявність неринкових елементів у відтворювальній поведінці

суб'єкта господарювання, пов'язаних з формуванням партнерських відносин. Такий критерій дозволяє провести різницю між

сучасними трактуваннями соціальної відповідальності бізнесу і традиційною благодійністю. Соціальна відповідальність бізнесу передбачає зміни в поведінці суб'єкта господарювання у власне економічній сфері, тобто при вибудовуванні відносин з усіма залученими в його діяльність сторонами – працівниками, споживачами та постачальниками, органами місцевої влади, державою [9; 15].

В Україні необхідно формувати партнерські відносини з державою на всіх рівнях – від місцевої до центральної влади, а також всередині бізнес-спільноти. Соціальна відповідальність в найбільш широкому розумінні передбачає участь останнього в розробці та проведенні державної соціально-економічної політики, спрямованої на сталий розвиток [1; 6; 9 15]. Тому в Україні на сьогодні в першу чергу необхідно вирішувати завдання базового рівня соціальної відповідальності, значна частина яких відноситься до сфери оплати праці. Недостатній для нормального відтворення робочої сили рівень заробітної плати працівників є істотною проблемою соціально-трудової сфери на більшості вітчизняних підприємствах.

Враховуючи, що в Україні наявна досить нерівномірна система розміщення і розвитку продуктивних сил, яка робить проблемними більшу частину регіонів, це загострює комплексний і збалансований розвиток територій, їх насиченість об'єктами соціальної інфраструктури, адже лише в соціально привабливому територіальному просторі можна розраховувати на досягнення позитивного ефекту від будь-яких соціально-економічних перетворень. Існування в регіональному середовищі корупції, «тіньової економіки» значно ускладнює життя населення і рівень довіри громадян до влади в громадах [6; 8; 12].

На регіональному рівні система партнерства бізнесу і влади може бути визначена як організована на взаємовигідних умовах оптимальна модель узгодження інтересів органів державного управління, регіональної влади і місцевого самоврядування, бізнесових кіл, громадських об'єднань, громадян з метою функціонування такого регіонального співтовариства, основними цілями якого є підвищення добробуту населення, екологічна безпека, інноваційний економічний розвиток,

комфортна соціальна інфраструктура [5; 6; 8; 11].

У такій системі партнерства бізнесу і влади може відбуватися об'єднання зусиль загальнодержавних і регіональних управлінських структур, бізнесу і громадян у вирішенні актуальних економічних і соціальних проблем, оптимальному використанні ресурсів регіону, залученні інвестицій, розвитку ринку праці тощо. При цьому цілі, задачі та основні принципи партнерства бізнесу і влади, які законодавчо закріплені в законах та нормативних актах на центральному рівні, поширюються на всі види партнерських відносин в регіоні. Але щодо видів партнерства бізнесу і влади, різноманітність їх використання в різних регіонах закладається в регіональні тристоронні угоди, може бути відображеною в галузевих угодах.

Нині функціонування системи регіонального партнерства бізнесу і влади значною мірою залежить від наявності необхідних умов, до яких відносимо: сформованість сторін партнерства бізнесу і влади; наявність нормативно-правової бази, яка визначає порядок і процедури проведення колективних переговорів, створення органів партнерства бізнесу і влади, укладення двох-або тристоронніх угод; узгоджена модель соціально-економічного розвитку регіону і конкретна роль кожного з партнерів у її реалізації; раціональний характер вертикалі та горизонталі партнерства бізнесу і влади в регіоні і координація відповідної взаємодії з боку регіональної влади та органів місцевого самоврядування [7; 8; 12].

Громада за допомогою ресурсів (організаційні, інформаційні) використовує наступні технології міжсекторної взаємодії: лобіювання, фандрайзинг, реалізація соціальних проектів, надання соціальних послуг, волонтерство. При цьому спільними заходами на регіональному рівні є ярмарки соціальних проектів, грантові програми, фонди місцевих співтовариств, соціальні інвестиції, реалізація регіонального замовлення, спільні підприємства [2; 4; 6; 8; 9; 12; 15].

Прикладом широких повноважень місцевої влади можна розглядати діяльність муніципалітетів у Швеції, які є основними постачальниками соціальних, освітніх і комунальних послуг, що фінансують початкову і середню освіту, догляд за дітьми,

соціальне обслуговування пенсіонерів та інвалідів, займаються основними питаннями життєдіяльності громади – будівництвом, охороною здоров'я, захистом довкілля, прибиранням сміття, водопостачанням, виступають основними роботодавцями (кожен п'ятий швед працює в муніципалітеті або для нього). Муніципальні кошти мають декілька джерел: законодавчо встановлені податки; гранти, які виділяє держава; плата за принципом неприбутковості за соціальні послуги (оплата не може перевищувати кошти, витрачені на послугу). Таким чином, між владою та громадянами діють зрозумілі і прозорі відносини, коли влада працює на громадян, надаючи їм ті послуги, яких вони потребують [3; 6; 8; 10; 12].

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

У процесі дослідження сформульовано основні наукові положення та висновки.

1. Організація партнерських відносин між державою і бізнесом у сфері енергетичної безпеки України вимагає комплексного підходу, заснованого на спільній відповідальності, прозорості, взаємовигідному співробітництві та інноваційному розвитку.

2. Основними принципами взаємодії держави й бізнесу у сфері енергетичної безпеки є принцип спільної відповідальності; принцип прозорості й відкритості; принцип взаємовигідного співробітництва; принцип сталого розвитку; принцип інноваційності;

принцип правової регуляції; принцип кібербезпеки; принцип адаптивності. Впровадження зазначених принципів забезпечить стійкість енергетичної системи країни, сприятиме залученню інвестицій у сферу відновлюваної енергетики та підвищенню національної безпеки в цілому.

3. Кожна країна напрацювала власні підходи до організації партнерства між бізнесом і владою у сфері енергетичної безпеки, має свої особливості в управлінні енергетичною галуззю, залежно від політичних, економічних і географічних факторів.

4. Наскільки успішно фірми зуміють об'єднати зусилля з державою та громадськими організаціями у формуванні активної стратегії соціального розвитку, настільки будуть залежати і конкурентоспроможність, і ефективність самого бізнесу. Окремі держави поступово втрачають здатність незалежно формувати внутрішню соціально-економічну політику, поступаючись місцем транснаціональним корпораціям.

5. Зміцнення енергетичної безпеки передбачає ефективне партнерство між державою й бізнесом, оскільки обидві сторони відіграють ключову роль у розробці, впровадженні та підтримці інфраструктури й стратегій, необхідних для забезпечення стабільних енергетичних поставок і підвищення стійкості енергетичної системи. У цьому контексті важливо визначити основні принципи організації партнерських відносин між владою і бізнесом в Україні для досягнення енергетичної безпеки.

Література

1. Chyong, C. K., Noël, P. (2010). Diversification of Energy Supply: Impact on Energy Security and Implications for Policy. *Energy Policy*, 38(11), 6744-6753. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.07.048>.
2. Bannikova, K., Shashyn, D. (2020). Development of Renewable Energy Sources in Ukraine. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10(5), 535-541. <https://doi.org/10.32479/ijeep.9245>.
3. Vavryk, V. V., Boyko, O. I. (2018). Modernization of Ukraine's Energy Infrastructure: Challenges and Prospects. *Journal of Modern Energy Technologies*, 6(1), 45-53. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.07.048>.
4. Yakymchuk A. Y. (2024). The Carbon Dioxide Emissions' World Footprint: Diagnosis of Perspectives. Scientific Papers of Silesian University of Technology – Organization and Management Series – Issue No. 195. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej. doi: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2024.195.41>.
5. Khrushch, N., Oliyarnik, A. (2019). Improving Energy Efficiency in Ukraine: Key Issues and Policy Recommendations. *Energy Efficiency*, 12(4), 945-959. <https://doi.org/10.1007/s12053-019-09769-5>.
6. Statista portal (2024). Leading countries in the Globalization Index field of economic globalization 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/1303720/global-energy-transition-asset-financing-value-by-sector/>.

7. Міністерство енергетики України (2024). Аналітичні огляди та звіти про стан енергетичного сектора. URL: <https://mev.gov.ua/>
8. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України (2024). Річні звіти та статистичні дані. URL: <https://sae.gov.ua/uk>.
9. Міжнародне енергетичне агентство (МЕА) (2024). Звіт "Україна: Огляд енергетичної політики". URL: <https://www.iea.org/>.
10. Про ринок природного газу: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 27, ст.234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#Text>
11. Про альтернативні джерела енергії: Закон України (2003), від 20 лютого 2003 року № 555-IV Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 24, ст.155. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text>.
12. «Про електроенергетику» Закон України (2017), № 2019-VIII від 13.04.2017. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 1, ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
13. Про енергетичну ефективність 2022 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2022, № 2, ст.8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#n436>.
14. Закон України Про національну безпеку України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.
15. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19 червня 2003 року № 964-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>.

References

1. Chyong, C. K., Noël, P. (2010). Diversification of Energy Supply: Impact on Energy Security and Implications for Policy. *Energy Policy*, 38(11), 6744-6753. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.07.048> (Accessed 21 September 2024).
2. Bannikova, K., Shashyn, D. (2020). Development of Renewable Energy Sources in Ukraine. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10(5), 535-541. <https://doi.org/10.32479/ijeep.9245> (Accessed 21 September 2024).
3. Vavryk, V. V., Boyko, O. I. (2018). Modernization of Ukraine’s Energy Infrastructure: Challenges and Prospects. *Journal of Modern Energy Technologies*, 6(1), 45-53. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.07.048> (Accessed 21 September 2024).
4. Yakymchuk, A. (2024), “The Carbon Dioxide Emissions’ World Footprint: Diagnosis of Perspectives” Scientific Papers of Silesian University of Technology – Organization and Management Series, vol. 195. doi: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2024.195.41> (Accessed 21 September 2024).
5. Khrushch, N., Oliyarnik, A. (2019). Improving Energy Efficiency in Ukraine: Key Issues and Policy Recommendations. *Energy Efficiency*, 12(4), 945-959. <https://doi.org/10.1007/s12053-019-09769-5> (Accessed 21 September 2024).
6. Statista (2024), “Leading countries in the Globalization Index field of economic globalization 2023”, available at: <https://www.statista.com/statistics/1303720/global-energy-transition-asset-financing-value-by-sector/> (Accessed 21 September 2024).
7. Ministerstvo enerhetyky Ukrainy (2024). Analitychni ohliady ta zvity pro stan enerhetychnoho sektora, available at: <https://mev.gov.ua/> (Accessed 21 September 2024).
8. Derzhavne ahentstvo z enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennia Ukrainy (2024). Richni zvity ta statystychni dani, available at: <https://sae.gov.ua/uk> (Accessed 21 September 2024).
9. Mizhnarodne enerhetychne ahentstvo (MEA) (2024). Zvit "Ukraina: Ohliad enerhetychnoi polityky", available at: <https://www.iea.org/> (Accessed 21 September 2024).
10. Pro rynek pryrodnoho hazu: Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2015, № 27, st.234, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#Text> (Accessed 21 September 2024).
11. Pro alternatyvni dzherela enerhii: Zakon Ukrainy (2003), vid 20 liutoho 2003 roku № 555-IV Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, № 24, st.155. available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (Accessed 21 September 2024).
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “ About electricity ”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80> (Accessed 21 September 2024).
13. Pro enerhetychnu efektyvnist (2022), Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2022, № 2, st.8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#n436> (Accessed 21 September 2024).
14. Zakon Ukrainy Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy vid 21 chervnia 2018 roku № 2469-VIII (Vidomosti

Verkhovnoi Rady (VVR), 2018, № 31, st.241. available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (Accessed 21 September 2024).

15.Zakon Ukrainy "Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy" vid 19 chervnia 2003 roku № 964-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, № 39, st.351. available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (Accessed 21 September 2024).

Abstract

YAKYMCHUK Oleh, MATIICHUK Liubomyr, SHABALA Oleksandr

Principles of organization of partnership relations between business and government in the field of energy security of Ukraine

Introduction. The organization of partnership relations between the state and business in the field of energy security of Ukraine requires a comprehensive approach based on joint responsibility, transparency, mutually beneficial cooperation and innovative development. The main principles of interaction between the state and business in the field of energy security are the principle of joint responsibility; the principle of transparency and openness; the principle of mutually beneficial cooperation; the principle of sustainable development; the principle of innovativeness; principle of legal regulation; the principle of cyber security; the principle of adaptability. The implementation of these principles will ensure the stability of the country's energy system, contribute to the attraction of investments in the field of renewable energy and increase national security as a whole. Each country has developed its own approaches to the organization of partnership between business and government in the field of energy security, has its own peculiarities in the management of the energy sector, depending on political, economic and geographical factors. How successfully companies will be able to join forces with the state and public organizations in the formation of an active social development strategy will depend on the competitiveness and efficiency of the business itself. Individual states are gradually losing the ability to independently form internal socio-economic policies, giving way to transnational corporations.

Purpose. The purpose of this study is to form a system of principles of effective partnership between business and government in the field of energy security of Ukraine based on the methodology of developed countries of the world.

Materials and methods. The methodology of this study is based on a comprehensive approach that covers theoretical and practical aspects of interaction between business and government in the field of energy security of Ukraine. To achieve the goals of the study, a number of methods were used to examine partnerships between the public and private sectors at various levels, as well as to investigate their impact on the country's energy security.

The results. The main principles of interaction between the state and business in the field of energy security are the principle of joint responsibility; the principle of transparency and openness; the principle of mutually beneficial cooperation; the principle of sustainable development; the principle of innovativeness; principle of legal regulation; the principle of cyber security; the principle of adaptability. The first stage of the research was the development of existing theories and concepts on energy security, as well as the interaction between business and the state in economic and social processes. An important aspect of this stage is the analysis of the legal framework of Ukraine, which regulates energy issues and partnership relations between the public and private sectors. Attention was paid to regulatory documents such as the "Law of Ukraine on Energy", as well as international agreements and standards that affect the energy sector of Ukraine.

The theoretical analysis also covered the study of scientific works of domestic and foreign researchers on energy security, public-private partnership (PPP) models in different countries and their effectiveness in the context of energy strategies.

The application of a systemic approach allowed considering energy security as a multifactorial process covering political, economic, technical and environmental aspects. This approach contributed to the identification of the main elements of energy security and the interaction between business and government, which affect the development of the energy sector. The system analysis made it possible to consider the energy security of Ukraine as a component of national security, as well as to assess the role of the partnership between the state and business in this process. In particular, an analysis of energy threats, possible scenarios for the development of the energy sector of Ukraine and potential ways of overcoming them through cooperation between the state and the private sector was carried out.

Empirical data was used to analyze real examples of partnership between business and the state in the field of energy security of Ukraine. In particular, an analysis of successful PPP projects in the energy sector, such as the construction and modernization of energy infrastructure, the introduction of renewable energy sources and the improvement of energy efficiency, was carried out.

The method of comparative analysis was used to assess the effectiveness of partnership relations between business and government. In particular, the experience of the countries of the European Union in the field of partnership organization in the energy sector was analyzed. Particular attention is paid to countries with similar conditions to Ukraine, such as Poland and Lithuania, as well as their models of cooperation between state structures and business to ensure energy independence. The comparison made it possible to single out the key aspects of a successful partnership and identify the main problems that stand in the way of implementing effective PPPs in Ukraine, in particular, the issues of corruption, bureaucracy and the lack of clear control mechanisms for project implementation.

Prospects. Strengthening energy security requires an effective partnership between the state and business, as both parties play a key role in the development, implementation and maintenance of infrastructure and strategies,

Keywords: *principles, energy security measures, energy efficiency, cost analysis, sustainable development.*

Стаття надійшла до редакції 10.09.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Якимчук О. Ф., Матійчук Л. П., Шабала О. П. Принципи організації партнерських відносин бізнесу і влади у сфері енергетичної безпеки України. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 3. С. 135-144.

Yakymchuk O., Matiichuk L., Shabala O. (2024) Principles of organization of partnership relations between business and government in the field of energy security of Ukraine. *Innovation and Sustainability*, no. 3, pp. 135-144.

